

**SOSIAALITYÖN ASiantuntijuuden
VAHVISTAMINEN MONIAMMATILISESSA
YHTEISTYÖSSÄ**

Hanna Kempe-Jalonen

Kandidaatintutkielma

Sosiaalityö

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Jyväskylän yliopisto

Syksy 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Jyväskylän yliopisto
Tekijä Hanna Kempe-Jalonen	
Työn nimi Sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistaminen moniammatillisessa yhteistyössä	
Oppiaine Sosiaalityö	Työn laji Kandidaatin tutkielma
Aika Syksy 2022	Sivumäärä 26
Tiivistelmä <p>Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää olemassa olevan tutkimustiedon avulla, mitkä tekijät vahvistavat sosiaalityön asiantuntijuutta moniammatillisessa yhteistyössä. Tarkastelen sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamiseen vaikuttavia tekijöitä Laura Bronsteinin (2003) teoreettisen moniammatillisen yhteistyömallin avulla. Tavoitteenani on tarkastella, tarjoaako malli keinoja asiantuntijuuden vahvistamiseen moniammatillisessa yhteistyössä ja lisäksi lisätä ymmärrystä asiantuntijuuteen vaikuttavista tekijöistä.</p> <p>Tutkimusmenetelmänäni on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, jonka aineistoksi on valikoitunut kaksitoista kotimaista tai kansainvälistä sosiaalityön asiantuntijuutta sekä moniammatillista yhteistyötä käsittelevää kirjaa, tieteellistä artikkelia sekä väitöskirjatutkimusta. Olen käyttänyt aineiston haussa eri tietokantoja ja hakusanoina suomen- ja englanninkielisiä sanoja: sosiaalityö, asiantuntijuus, moniammatillisuus, moniammatillinen yhteistyö sekä multiprofessional-/interprofessional-/crossprofessional-/transprofessional collaboration, expertise, knowledge, professional identity ja competency. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla olen etsinyt tutkimuskysymykseeni vastausta tutkimuskirjallisuudesta, ja tämän jälkeen olen analysoinut aineistosta tekemiäni löydöksiä teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla.</p> <p>Aineistosta havaitaan, että sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamiseen moniammatillisessa yhteistyössä tarvitaan kaikkien Bronsteinin mallissa kuvattujen neljän tekijän toteutumista ja näiden tekijöiden voidaan nähdä linkittyvän toisiinsa. Osaan tekijöistä sosiaalityön asiantuntijalla on vaikutusmahdollisuuksia, mutta osa jää kokonaan tai osittain niiden ulkopuolelle. Sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistaminen moniammatillisessa yhteistyössä edellyttää sosiaalityöntekijältä erilaisia taitoja, osaamista, vastuuta sekä itsensä kehittämistä, itseluottamusta ja -arvostusta. Lisäksi asiantuntijuuden vahvistaminen vaatii rakenteellisten tekijöiden toteutumista sekä mahdollisuuksia yhteiselle työskentelylle. Keskeistä on myös muilta ammattilaisilta saatu arvostus ja luottamus.</p>	
Asiasanat: sosiaalityö, asiantuntijuus, moniammatillinen yhteistyö, Bronsteinin moniammatillinen yhteistyömalli	
Säilytyspaikka: Kokkolan Yliopistokeskus Chydenius, Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja: Ohjaaja YTT Laura Tiitinen	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYJÄ	3
2.1 Sosiaalityön määrittely ja tehtävä.....	3
2.2 Sosiaalityön asiantuntijuus.....	4
2.3 Moniammatillinen yhteistyö sosiaalityössä	6
2.3.1 Bronsteinin moniammatillisen yhteistyön malli.....	8
3 TUTKIELMAN TAVOITE JA TOTEUTUS	10
4 ASiantuntijuuden vahvistaminen Bronsteinin mallissa	13
4.1 Ammatillinen rooli	13
4.2 Rakenteelliset tekijät.....	15
4.3 Henkilökohtaiset tekijät	17
4.4 Yhteinen historia	19
5 YHTEENVETO JA POHDINTA.....	20
LÄHTEET	27

KUVIOT

KUVIO 1 Onnistuneen moniammatillisen yhteistyön osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät Laura Bronsteinin (2003) mukaan. sivulla 8

KUVIO 2 Sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamista tukevat tekijät moniammatillisessa yhteistyössä. sivulla 20

1 JOHDANTO

Perehdyn kandidaatin tutkielmassani sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamiseen moniammatillisessa yhteistyössä. Lähtökohtana on ajatus siitä, että sosiaalityö on haasteellista asiantuntijatyötä ja työtehtävät vaativat vahvaa alan substanssiosaamista sekä edellyttävät monenlaisia taitoja ja tietoa. Työskentely sosiaalialalla on kokonaisvaltaista ihmisten elämäntilanteiden tukemista, minkä vuoksi se edellyttää myös moniammatillista yhteistyötä sekä oman organisaation sisällä että ulkopuolella. Sosiaalityössä toimitaan yhteiskunnallisesti tärkeiden teemojen ympärillä ja ratkotaan ihmisten hyvinkin haastavia elämäntilanteita, minkä vuoksi sosiaalityön asiantuntijaroolin tulee olla vahva moniammatillisessa yhteistyössä.

Sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamista on tärkeää tarkastella monesta syystä. Sosiaalityössä on erilaisia moniammatillisia yhteistyöympäristöjä, joissa sosiaalityöntekijä toimii itsenäisenä asiantuntijana ja alansa ainoana edustajana. Tällaisen roolin haasteena on ajoittain se, miten saada pidettyä sosiaalityön ääntä kuuluvilla ja tuotua sosiaalityön näkemys esille tasavertaisena muiden ammattilaisten kanssa. Aihetta on tarpeellista tarkastella, sillä sosiaalityön roolin ja aseman ajatellaan jäävän vähemmälle moniammatillisessa yhteistyössä, kun taas muiden ammattilaisten näkökulmat saattavat korostua. Vahva sosiaalityön asiantuntijuus moniammatillisessa yhteistyössä on keskeistä läpi koko sosiaalityön kentän, ja lisäksi se on erityisen ajankohtainen uusien hyvinvointialueiden käynnistymisen kynnyksellä.

Tutkielmani tavoitteena on lisätä ymmärrystä siitä, kuinka sosiaalityö vahvistaa asiantuntijuuttaan moniammatillisessa yhteistyössä. Teoreettisena viitekehyksenä käytän Laura Bronsteinin (2003) moniammatillisen yhteistyön mallia, jonka avulla tunnistan ja jäsenän asiantuntijuuteen vaikuttavia tekijöitä. Haen sosiaalityön tutkimuskirjallisuudesta kirjallisuuskatsauksen avulla vastausta kysymykseen: Mitkä tekijät vahvistavat sosiaalityön asiantuntijuutta moniammatillisessa yhteistyössä? Analysoin kirjallisuuskatsauksesta tekemiäni löydöksiä teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla. Aineistonani on sekä kotimaista että kansainvälistä sosiaalialan asiantuntijuutta ja moniammatillista yhteistyötä käsittelevää

tutkimuskirjallisuutta. Tutkielmani sijoittuu sosiaalityön profession asiantuntijuuteen sekä moniammatilliseen yhteistyöhön liittyviin tutkimuskenttiin.

Keskeisiä käsitteitä tutkielmassani ovat sosiaalityö, asiantuntijuus sekä moniammatillinen yhteistyö. Sosiaalityö voidaan määritellä ihmisten kokonaisvaltaiseksi tukemiseksi haasteellisissa elämäntilanteissa. Alalla työskennellään yhteisöllisellä sekä rakenteellisella tasolla pyrkien vaikuttamaan epäkohtiin ja lisäämään ihmisten hyvinvointia. Asiantuntijuuteen kuuluvat muun muassa alan koulutuksen ja työkokemuksen kautta saadut erityiset tiedot ja taidot sekä lisäksi erilaiset henkilökohtaiset taidot. Moniammatillisella yhteistyöllä tarkoitan yhteistä työskentelyä erilaisten asioiden parissa eri alan ammattilaisten kesken, jotka voivat toimia samassa tai eri organisaatioissa. Lisäksi tutkielmassa on merkittävässä roolissa Bronsteinin yhteistyömalli, jossa määritellään moniammatillisen yhteistyön osa-alueita sekä moniammatillista yhteistyötä tukevia tekijöitä.

2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYJÄ

2.1 Sosiaalityön määrittely ja tehtävä

Suomalaisen sosiaalityön asemaa professiona on vahvistettu menneiden vuosikymmenten aikana. Sosiaalityö on aina liittynyt yhteiskuntajärjestelmän antamiin tehtäviin osana sosiaaliturva- ja palvelujärjestelmää. Tämä on mahdollistanut sosiaalityön ammatillisena toimintana. Olemassaolonsa aikana sosiaalityö on kehittynyt ja muovautunut ottamaan vastuuta erilaisista yhteiskunnallisista ilmiöistä sekä sosiaalityössä on sille luonteenomaisesti tuettu ja turvattu vaikeissa elämäntilanteissa olevien huono-osaisten ihmisten selviytymistä. Sosiaalityön tehtäväksi on myös nähty yhteiskunnallisten järjestelmien ulkopuolelle jääneiden hyvinvoinnin vahvistaminen. (Raunio 2009, 6, 26, 29.) Sosiaalityön käsitteen määrittely ei ole yksinkertaista, koska sillä on erilaisia lähtökohtia ja merkityksiä. Sosiaalityössä on tiettyjä pysyviä ydinelementtejä, jotka ovat keskeistä tuoda esille sosiaalityötä määriteltäessä. Lisäksi on huomioitava, että sosiaalityön ammatti on ajallisesti ja toiminnallisesti muuttuvaa. (Kananaja 2007, 18.)

Sosiaalityön käsitteen määrittely on tarpeellista, jotta tiedetään, mitä näkökulmia sosiaalityö edustaa. Määrittely auttaa hahmottamaan, mitä sosiaalityö on ja mitä se tuo moniammatilliseen yhteistyöhön. Ensinnäkin sosiaalityö perustuu ja sitä määrittää vahvasti lainsäädäntö. Sosiaalityö on määritelty sosiaalihuoltolain (2014/1301) 14§:ssä asiakas- ja asiantuntijatyöksi, jossa sekä sosiaalityön keinoin että muiden toimijoiden tarjoaman tuen avulla yksilöt, perheet sekä yhteisöt saavat tarvitsemansa tuen ja palvelut. Lisäksi sosiaalityötä on määritelty eri yhteyksissä, kuten Sosiaalityön kansainvälisessä liitossa sekä Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry:ssä. Sosnet eli sosiaalityön yliopistokoulutuksen yksiköiden muodostama yhteistyöverkosto määrittää sosiaalityön seuraavasti:

Sosiaalityöllä tarkoitetaan sosiaalityöntekijän yliopistokoulutuksen saaneen ammattihenkilön toimintaa, joka perustuu tieteellisesti tutkittuun tietoon, ammatillis-tieteelliseen osaamiseen ja sosiaalityön eettisiin periaatteisiin. Sosiaalityöllä vahvistetaan hyvinvointia edistäviä olosuhteita, yhteisöjen toimivuutta sekä yksilöiden toimintakykyisyyttä. Työ on yksilöiden, perheiden,

ryhmien ja yhteisöjen sosiaalisten ongelmien tilannearviointiin ja ratkaisuprosesseihin perustuvaa kokonaisvaltaista muutostyötä, joka tukee ihmisten selviytymistä. (Sosnet 2003.)

Sosiaalityö on itsenäinen tieteenala, joka tuottaa tietoa sosiaalialasta ammatillisen toiminnan perustaksi. Sekä teoreettinen tieto että käytännön kautta kertynyt tieto toimivat sosiaalityön pohjana. (Raunio 2009, 27.) Sosiaalityön tehtävänä on parhaan kykynsä mukaan ehkäistä eriarvoisuutta, vähentää yhteiskunnassa ilmeneviä esteitä ja epäoikeudenmukaisuutta sekä tuottaa tietoa hyvinvoinnin tilasta ja siihen kuuluvista osatekijöistä. Tarkoituksena on huolehtia ihmisten kyvystä elää ja toimia hyvin. (Satka 2011, 4, 7.) Lisäksi sosiaalityön tavoitteena on nostaa esille ja kriittiseen keskusteluun sosiaalista hyvinvointia heikentäviä tekijöitä sekä edistää yhteiskunnallisia arvoja ja eettisiä periaatteita, jotka vaikuttavat ja tukevat ihmisiä heidän elämässään (Pohjola 2019, 332).

Sosiaalityötä tehdessä yhteiskunnalliset, yhteisölliset sekä yksilölliset tekijät liittyvät toisiinsa usealla tavalla (Kananoja 2007, 20). Tässä luvussa kuvatussa sosiaalityön määrittelystä voi havaita, että sosiaalityötä tehdään suoraan asiakkaiden kanssa ja tukemalla heidän tilanteitaan kokonaisvaltaisesti. Tämän lisäksi sosiaalityö kohdistuu laajemmin erilaisiin yhteiskunnallisiin rakenteisiin, mikä vaikuttaa välillisesti asiakkaiden elämään ja hyvinvointiin. Sosiaalityössä pyritään vaikuttamaan ja ratkaisemaan yhteiskunnassa vallitsevia sosiaalisia ongelmia sekä yksilön, yhteisöjen että yhteiskunnan tasolla, minkä vuoksi se on tärkeää työtä. On merkittävää osoittaa sosiaalityön tehtävä ja siinä tarvittava asiantuntijuus, jotta sosiaalityön asemaa moniammatillisessa yhteistyössä voidaan vahvistaa.

2.2 Sosiaalityön asiantuntijuus

Sosiaalityön määrittely tuo esille keskeisimmät sosiaalityön tehtävät, joiden pohjalta voi myös tarkastella alan edellyttämää ammatillista osaamista sekä sosiaalityön asiantuntijuutta. Sosiaalityön asiantuntijuus ulottuu yksilöllisten asiakastilanteiden lisäksi erilaisiin yhteistyön tilanteisiin sekä yleisiin yhteiskuntarakenteisiin liittyviin asioihin. On tärkeä hahmottaa sosiaalityön asiantuntijuus monitasoisena ja -

näkökulmaisena ilmiönä. Tarkoitan tässä tutkielmassa sosiaalityötä koskevalla asiantuntijuudella sekä yksilöasiantuntijuuteen että yhteisölliseen ja rakenteelliseen asiantuntijuuteen kuuluvaa erityistä ammatillista osaamista. Tämän tutkielman kannalta on oleellista hahmottaa sosiaalityön asiantuntijuutta suhteessa moniammatilliseen yhteistyöhön. Sosiaalityön asiantuntijuutta tarvitaan yhdessä muiden ammattilaisten kanssa tehtävässä työssä tukemaan ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Asiantuntijuus voidaan määritellä professionaalisuudeksi, jonka pohja on tieteellisessä ja ammatillisessa tiedossa sekä alaa koskevissa tiedonmuodostuksissa ja vakiintuneissa ammatillisissa käytänteissä (Isopahkala-Bouret 2008, 84, 87). Lisäksi sosiaalityön asiantuntijuuteen kuuluvat käytännön kokemustieto ja osaaminen ammattikäytännössä (Sipilä 2011, 24–46). Muodollisen, tarkkaan määritellyn koulutuksen avulla rajataan se, ketkä voivat toimia asiantuntijatehtävissä. Usein professionaalinen asiantuntija toimii melko itsenäisessä asemassa omalla tehtävälallaan ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti. (Isoherranen 2012, 59–60.) Edellä kuvatun perusteella syntyy erityistä, muista erottuvaa tietämystä ja asiantuntijuutta. Asiantuntijuus oikeuttaa eräänlaiseen auktoriteettiin sekä antaa erityistä painoarvoa toiminnalle, ratkaisuille, lausunnoille ja näkemyksille. Asiantuntijuudessa on keskeistä vakuuttaa itsensä ja muut omista tiedoista sekä taidoista. Tietojen ja taitojen on oltava niin arvokkaita, että voidaan puhua asiantuntijuudesta. (Isopahkala-Bouret 2008, 85, 87, 90.)

Sen lisäksi, että sosiaalityön asiantuntijuus on tietoa sekä ammattitaitoa, se on Sipilän (2011, 21) mukaan myös henkilökohtaista. Henkilökohtaiseen asiantuntijuuteen liittyy eettinen näkökulma sekä se, millaista omakohtainen toiminta sosiaalityöntekijänä on. (Mt.) Isopahkala-Bouret (2008, 85, 87) esittää, että asiantuntijuus ei kuitenkaan ole henkilökohtainen ominaisuus tai jatkuva tila, vaan asiantuntijuus on kontekstiin sidottua ja muuttuu yhteyksistä riippuen. On mahdollista, että henkilö kokee olevansa ja on asiantuntija tietyssä aihealueessa ja yhteisössä, mutta toisessa yhteydessä asiantuntijuuden kokemusta ei ole. Osaamisen on vastattava tilannetta ja tehtävää sekä oltava niiden näkökulmasta relevanttia. (Mt.) Asiantuntijuus suhteutuu aina ilmiöihin ja olosuhteisiin (Tikkala 2019, 307).

Asiantuntijuudesta puhuttaessa käytetään vertikaalista sekä horisontaalista asiantuntijuuden käsitettä. Vertikaalisella asiantuntijuudella viitataan siihen, että asiantuntijuus keskittyy ja rajautuu yksilöön sekä yksilön ominaisuuksiin ja asiantuntijuus on muista toimijoista irrallista. (Tikkala 2019, 307; Isopahkala-Bouret 2008, 84.) Alhon (2021, 77) mukaan perinteinen yksilölähtöinen asiantuntijuuskäsitys, jossa yksittäinen ammattilainen edustaa omaa organisaatiotaan sekä oman alansa tietoa, ei riitä alati muuttuvassa toimintaympäristössä sekä ratkaistaessa asiakkaiden monimutkaisia haasteita. Eri ammattiryhmien tai organisaatioiden rajat ylittävää asiantuntijuutta kutsutaan horisontaaliseksi tai kollektiiviseksi asiantuntijuudeksi (Tikkala 2019, 307; Isopahkala-Bouret 2008, 84). Tämä korostuu myös moniammatillisessa yhteistyössä, jossa yhden ammattilaisen asiantuntijuus täydentää toisten asiantuntijoiden osaamista (Isoherranen 2005, 27).

2.3 Moniammatillinen yhteistyö sosiaalityössä

Tarkoitan tässä tutkielmassa moniammatillisella yhteistyöllä sekä samassa organisaatiossa että eri organisaatioissa työskentelevien ja eri ammattia edustavien välistä yhteistä työskentelyä. Yhteinen työskentely eri ammattiryhmien kesken voi koskea yhteisiä asiakkaita tai yhteistyön kohteena voi olla myös jokin muu kuin suoraan asiakkaisiin liittyvä työskentely. Tällaista yhteistyötä voi liittyä esimerkiksi toiminnan kehittämiseen, yhteiseen vaikuttamistyöhön tai yhteisten toimintatapojen muovaamiseen. Tutkimuksissa ja kirjallisuudessa moniammatillisuudesta ja moniammatillisesta yhteistyöstä puhuttaessa käytetään myös esimerkiksi käsitteitä monitoimijuus, moniasiantuntijuus tai yhteistoiminta. Erityisesti kansainvälisessä kirjallisuudessa moniammatillisesta yhteistyöstä käytetään lisäksi muun muassa tieteidenvälisen yhteistyön käsitettä. En kuitenkaan tässä tutkielmassa keskity tekemään eroja näiden käsitteiden välille, vaan käytän moniammatillisen yhteistyön käsitettä.

Moniammatillisen yhteistyön käsite on laaja ja sitä on mahdollista tarkastella eri näkökulmista (Isoherranen 2005, 19). Moniammatillisuus on yhteistä toimintaa

erilaisten verkostojen tai viranomaisten kesken ja se voi olla organisaation sisäistä tai ulkoista yhteistyötä (Kekoni ym. 2019, 17). Se pitää sisällään erilaiset yhteistyövaihtoehdot moniammatillisesta rinnakkain tapahtuvasta työskentelystä roolirajoja laajentaviin työskentelyn malleihin. Moniammatillinen yhteistyö, sen muodot sekä sen asettamat vaatimukset ovat sidottuja tilanteeseen ja asiayhteyteen. Moniammatillisessa yhteistyössä on tärkeä selkeyttää oma erityisosaaminen sekä asiantuntijuus. Tämän lisäksi on myös tarpeellista rakentaa yhteistä osaamista ja tietoa osapuolten kesken sekä antaa oma osaaminen yhteiseen käyttöön. Oman asiantuntijuuden toteuttaminen moniammatillisessa yhteistyössä vaatii näin ollen monipuolista ammatillista osaamista ja erilaisia taitoja, kuten yhteistyötaitoja. (Isoherranen 2005, 13, 17, 19–20, 32.)

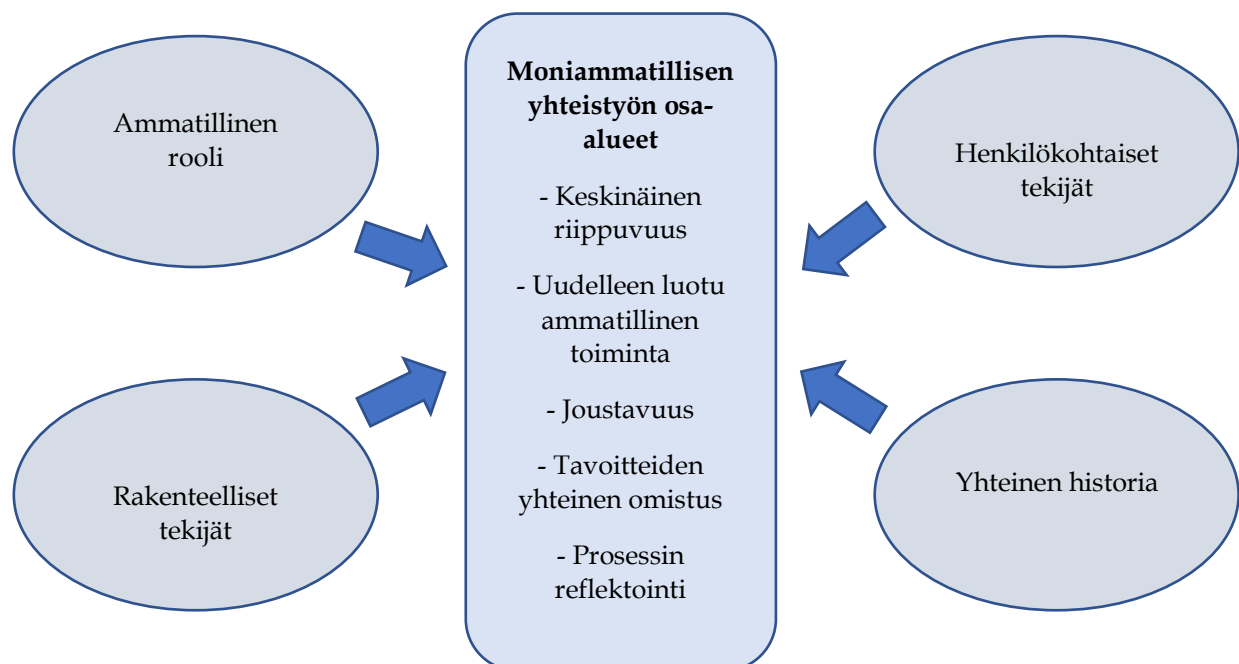
Ammattilaisten välinen yhteistyö voidaan määritellä tehokkaaksi ihmisten väliseksi prosessiksi, jonka avulla tavoitteet ovat helpommin saavutettavissa kuin jos yksittäinen ammattilainen toimisi itsenäisesti (Iachini, Bronstein ja Mellin 2018, 4). Lochartin ym. (2018, 15–16) mukaan moniammatillinen yhteistyö syntyy eri ammattilaisten tiedon ja asiantuntijuuden välisillä rajoilla, missä huomioidaan useita näkökulmia ja mikä johtaa uusiin työskentely- ja tarkastelutapoihin yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. Tarkoituksena moniammatillisessa yhteistyössä on saada aikaan mahdollisimman kokonaisvaltainen käsitys ja riittävä yhteisymmärrys yhteisen työskentelyn tavoitteista, keinoista sekä vastuunjaosta (Kekoni ym. 2019, 17, 34; Isoherranen 2005, 14). Moniammatillisella yhteistyöllä tarkoitetaan asiantuntijoiden välistä yhteistyötä, jossa huomioidaan eri ammattiryhmät ja sovitetaan yhteen eri ammattilaisten roolit, tiedot, taidot sekä vastuut (Isoherranen 2005, 16; Payne 2000, 9). Yhteisessä työskentelyssä on keskeistä kunnioittaa muiden ammattilaisten osaamista ja pätevyyttä, unohtamatta oman osaamisen ja asiantuntijuuden arvostamista (Talentia ry 2005, 27).

Lochart ym. (2018, 17) toteavat moniammatillisen yhteistyön tekemisen kuuluvan sosiaalityöntekijöiden vastuulle. Moniammatillisen yhteistyön vaatimuksesta on säädetty myös lain tasolla, kun muun muassa hallintolain (2003/434) 10§ edellyttää viranomaisten välistä yhteistyötä. Lisäksi sosiaalihuoltolain (2014/1301) 41§:ssä säädetään velvollisuudesta tehdä tarvittaessa yhteistyötä eri tahojen ja

asiantuntijoiden kanssa. Sosiaalityön toimintaympäristö asettaa sen monitasoisuuden ja monitoimijuuden vuoksi vaatimuksen tehdä tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kesken sekä jakaa asiantuntijuutta. Yhä mutkikkaammat sosiaalityön kohtaamat haasteet vaativat yhä vahvempaa asiantuntijuutta (Sirkka 2015, 120) sekä tekevät eri ammattilaiset riippuvaisiksi toisten osaamisesta, jotta ongelmat saadaan ratkaistuksi. (Kekoni ym. 2019, 15, 30; Bronstein 2003, 297–298.) Sosiaalityössä moniammatillista yhteistyötä korostetaan ja pidetään ratkaisuna yhteiskunnallisiin muutoksiin sekä ongelmiin (Sipilä 2011, 20; Iachini, Bronstein ja Mellin 2018, 4). Asiantuntijoiden välisen yhteistyön rooli on yhä tärkeämpää (Mellin, Hunt ja Nichols 2011, 141).

2.3.1 Bronsteinin moniammatillisen yhteistyön malli

Tehokas ja onnistunut moniammatillinen yhteistyö edellyttää tietoa siitä, mikä siihen vaikuttaa ja mistä se muodostuu. Laura Bronstein (2003) on kehittänyt teoreettisen moniammatillisen yhteistyön mallin, joka koostuu kahdesta eri osiosta: moniammatillisen yhteistyön osa-alueista sekä moniammatillista yhteistyötä tukevista tekijöistä.

KUVIO 1. Onnistuneen moniammatillisen yhteistyön osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät Laura Bronsteinin (2003) mukaan.

Kuviossa 1 nähdään Bronsteinin mallin ensimmäinen osio, joka koostuu viidestä moniammatillisen yhteistyön osa-alueesta. Ensimmäinen osa-alue on keskinäinen riippuvuus, jolla tarkoitetaan eri ammattilaisten välille syntyvää vuorovaikutusta, jolloin vuorovaikutuksen osapuolet ovat riippuvaisia toisistaan saavuttaakseen tavoitteensa ja tehtävänsä. On tärkeää, että ammattilaiset ymmärtävät omat ja toistensa roolit, toimivat niissä asianmukaisesti sekä kunnioittavat toistensa ammatillisia näkemyksiä ja panostusta. Toinen osa-alue on uudelleen luotu ammatillinen toiminta, joka pitää sisällään yhteistyötoimia, toimintasuunnitelman sekä rakenteet, joiden avulla on mahdollista saada enemmän aikaan kuin ammattilaisten toimiessa itsenäisesti. Yhteistyömallin kolmas osa-alue on joustavuus, johon kuuluvat kompromissien tekeminen ristiriitatilanteissa sekä ammattilaisen oman roolin laajentaminen. (Bronstein 2003, 297, 299–301.) Roolien laajentamisella tai hämärtymisellä tarkoitetaan, että moniammatillisen yhteistyön osapuolet joutuvat tai sallivat toisen ammattiryhmän jäsenen hoitaa jonkin omaan osaamisalaan kuuluvan tehtävänosan (Bronstein 2003, 300; Payne 2000, 9; Isoherranen 2005, 16). Mallin neljäntenä osa-alueena on yhteisten tavoitteiden yhteinen omistus, joka on onnistuneen moniammatillisen yhteistyön keskeinen osa. Siinä vastuu prosessista ja sen suunnittelusta on jaettua ja tavoitteet sekä työskentely ovat yhdessä määriteltyjä. Viides osa-alue on prosessin reflektointi. Tällä tarkoitetaan moniammatillisen yhteistyön osapuolten mielenkiintoa yhteistä työskentelyä kohtaan. Reflektoinnissa on keskeistä, että yhteistyön osapuolet käyvät läpi prosessia, keskinäisiä roolejaan ja antavat palautetta yhteisen työskentelyn vahvistamiseksi sekä tehostamiseksi. (Bronstein 2003, 297, 301–302.)

Yllä kuvattujen moniammatillisen yhteistyön osa-alueiden lisäksi on tärkeää ymmärtää, mitkä tekijät edesauttavat ja mitkä toisaalta vaikeuttavat moniammatillista yhteistyötä. Kuviossa 1 on kuvattuna myös Bronsteinin mallin toisen osion mukaiset yhteistyöhön vaikuttavat tekijät eli ammatillinen rooli, rakenteelliset ja henkilökohtaiset tekijät sekä yhteinen historia. (Bronstein 2003, 302–304.) Tulen avaamaan myöhemmin tutkielmani neljännessä luvussa kunkin tulosluvun yhteydessä nämä neljä Bronsteinin määrittämää moniammatilliseen yhteistyöhön vaikuttavaa tekijää.

3 TUTKIELMAN TAVOITE JA TOTEUTUS

Tämän tutkielman tarkoituksena on tarkastella jo olemassa olevan tutkimustiedon avulla sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamista moniammatillisessa yhteistyössä. Tarkastelen Laura Bronsteinin (2003) teoreettisen moniammatillisen yhteistyön mallin avulla, mitkä tekijät vaikuttavat sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistumiseen moniammatillisessa yhteistyössä. Mallissa on kuvattu neljä tekijää, mitkä edesauttavat ja mitkä toisaalta vaikeuttavat moniammatillista yhteistyötä. Bronsteinin mukaan nämä tekijät ovat ammatillinen rooli, rakenteelliset tekijät, henkilökohtaiset tekijät sekä yhteinen historia. Tavoitteena on tarkastella, tarjoaako malli keinoja sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamiseen moniammatillisessa yhteistyössä. Tutkimuskysymykseni on:

Mitkä tekijät vahvistavat sosiaalityön asiantuntijuutta moniammatillisessa yhteistyössä?

Tutkielmani on luonteeltaan laadullinen ja se sijoittuu sosiaalityön profession asiantuntijuuteen sekä moniammatilliseen yhteistyöhön liittyviin tutkimuskenttiin. Käyttämäni tutkimusmenetelmä on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, jonka avulla etsin tutkimuskirjallisuudesta vastausta tutkimuskysymykseeni. Tämän jälkeen analysoin tekemiäni löydöksiä teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä käyttäen. Kirjallisuuskatsauksessa on tarkoituksena tutkia jo aiemmin tehtyjä tutkimuksia sekä yhdistää, tarkastella ja arvioida oman tutkimusaiheen kannalta keskeistä tietoa. Tavoitteena on luoda kokonaiskuva tutkittavasta asiasta. Aineiston kriittinen tarkastelu ja arviointi on keskeistä. Tutkimusmenetelmäkseni valikoitui kuvaileva kirjallisuuskatsaus, joka on yksi yleisimmistä kirjallisuuskatsaustyypeistä. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa kuvataan kattavasti tutkittava ilmiö ja luokitellaan sen ominaisuuksia. Käytössä on laaja aineisto, jonka valintaa eivät määritä metodiset säännöt. (Salminen 2011, 3-6.)

Sisällönanalyysi mahdollistaa erilaisten tekstien systemaattisen ja objektiivisen analysoinnin, jossa tutkimusaineisto järjestetään tiiviiksi ja yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Tutkittavasta ilmiöstä laadittu selkeä kuvaus helpottaa luotettavien johtopäätösten tekemistä. Sisällönanalyysi on jaettu kolmeen erilaiseen

lähestymistapaan: aineistolähtöiseen, teorialähtöiseen sekä teoriaohjaavaan. Aineistolähtöinen analyysi rakentuu aineistosta valituista analyysiyksiköistä ilman ennako-olettamuksia, kun taas teorialähtöinen analyysi nojautuu tiettyyn teoriaan tai malliin. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä yhdistyy aineisto- ja teorialähtöisten analyysien osia. Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee kuten aineistolähtöisessä analyysissä, jonka vaiheet ovat pelkistäminen, ryhmittely sekä teoreettisten käsitteiden luominen. Teoriaohjaava sisällönanalyysi tapahtuu aineiston ehdoilla ja siinä teoreettiset käsitteet ovat valmiiksi tiedossa tutkittavaan ilmiöön liittyen. (Tuomi ja Sarajarvi 2018, 108–133.) Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä analyysi ei perustu suoraan teoriaan tai tiettyä teoriaa ei ole tarkoitus testata, vaan analyysissä on teoreettisia kytkentöjä ja teoria toimii analyysin apuna (Eskola 2018, 213). Teoriaohjaava sisällönanalyysi valikoitui, sillä päädyin tarkastelemaan aineistoa ja raporttoimaan löytämäni tulokset Bronsteinin moniammatillisen yhteistyömallin sisältämien neljän tekijän avulla.

Kandidaatin tutkielman aineistoksi valikoitui kaksitoista sosiaalityön asiantuntijuutta sekä moniammatillista yhteistyötä käsittelevää kirjaa, tieteellistä artikkelia sekä väitöskirjatutkimusta. Sosiaalityön asiantuntijuutta ja roolia moniammatillisessa yhteistyössä on tutkittu sekä Suomessa että kansainvälisesti. Aineiston etsimisessä olen hyödyntänyt Jyväskylän yliopiston Jykdok -tietokantaa, Helsingin yliopiston Helka -tietokantaa, Google Scholaria sekä aiempien tutkimusten lähdeluetteloita. Olen valinnut lähteiksi maksuttomia e-aineistoja sekä lainannut Helsingin yliopistokirjaston aineistoja. Olen etsinyt aineistoa sekä suomen- että englanninkielisillä hakusanoilla. Aineistoon on valikoitunut pääasiassa suomenkielisiä tieteellisiä tekstejä sekä niiden lisäksi joitakin englanninkielisiä artikkeleita. Olen käyttänyt tutkielman aineiston etsimisessä seuraavia hakusanoja: sosiaalityö, asiantuntijuus, moniammatillisuus, moniammatillinen yhteistyö sekä multiprofessional-/ interprofessional-/ crossprofessional-/ transprofessional collaboration, expertise, knowledge, professional identity ja competency. Olen hyödyntänyt sanojen lyhentämistä, kuten esimerkiksi asiantuntijuu*.

Aiemmista tutkimuksista ja kirjallisuudesta voi havaita Bronsteinin mallin neljä moniammatilliseen yhteistyöhön vaikuttavaa tekijää. Tutkielman neljännessä luvussa

tarkastelen aineistoista esiin nousseita moniammatillista yhteistyötä ja sitä kautta sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamista haastavia tekijöitä. Perehtyessäni tutkimuksiin ja kirjallisuuteen havaitsin moniammatilliseen yhteistyöhön haasteita aiheuttavia tekijöitä, jotka käänsin tulosluvussa eräänlaisiksi ratkaisuksi tai mahdollisuuksiksi vahvistaa sosiaalityön asiantuntijuutta moniammatillisessa yhteistyössä. Tarkastelen sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamisen mahdollisuuksia Bronsteinin moniammatillisen yhteistyömallin tarjoaman neljän yhteistyötä tukevan osatekijän perusteella. Näiden osatekijöiden avulla on mahdollista kiinnittää huomiota sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamiseen moniammatillisessa yhteistyössä. Tämä voi auttaa sosiaalityön ammattilaisia toimimaan entistä vahvempina asiantuntijoina sosiaalityön moninaisilla yhteistyön kentillä. Rajasin mallin mukaiset moniammatillisen yhteistyön osa-alueet tutkielmani ulkopuolelle kandidaatintyön rajallisuuden vuoksi.

Eettisyys ja luotettavuus ovat tärkeä osa hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimuksen kaikissa vaiheissa on oltava rehellinen, huolellinen ja tarkka (Vuori 2022). Luotettavuutta lisää tutkimusprosessin julkisuus, jossa tutkija raportoi yksityiskohtaisesti tekemistään ratkaisuihin (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 165). Tutkimuksen eri vaiheissa tutkijan on tehtävä erilaisia päätöksiä ja eettisiä valintoja, jossa tärkeintä on tehtyjen ratkaisujen reflektointi sekä perusteleminen (Eskola 2018, 231; Vuori 2022). Tutkijan eettiset näkökannat vaikuttavat tutkimuksessa tehtyihin ratkaisuihin (Tuomi ja Sarajärvi 2018, 147). Tutkija voi tiedostamattaan esimerkiksi valita tutkimukseensa tiettyjä lähdeaineistoja tai painottaa tiettyjä näkökulmia, minkä vuoksi tutkimukseen liittyvät ratkaisut ovat tärkeitä perustella. Olen pyrkinyt läpi koko kandidaatintutkielman prosessin objektiivisuuteen sekä kiinnittämään huomioni siihen, ettei omat ennakkokäsitykset ja mielipiteet vaikuta tutkimustuloksiin. Lisäksi olen valinnut tutkielman aineistoksi ainoastaan luotettavaa, vertaisarvioitua tieteellistä kirjallisuutta ja olen raportoinut käyttämäni lähteet huolellisesti.

4 ASIANTUNTIJUUDEN VAHVISTAMINEN BRONSTEININ MALLISSA

4.1 Ammatillinen rooli

Bronsteinin (2003, 302–303) mukaan ammatilliseen rooliin kuuluvat muun muassa sosiaalityön profession arvot ja etiikka, uskollisuus asetuksia ja sosiaalityötä kohtaan, kollegoiden kunnioitus sekä yhteinen tai muiden ammattilaisten näkemyksiä täydentävä näkökulma. Erilaisten roolien ja eri professioiden taustojen ymmärtäminen sekä vastavuoroinen kunnioitus riippumatta ammattilaisen asemasta toimintaympäristössä ovat edellytyksiä moniammatilliselle yhteistyölle. (Mt.)

Moniammatillisen työn kehittämisen ja tutkimusten yhteydessä on noussut esille ammatilliseen rooliin liittyviä haasteita. Haasteena on muun muassa se, että eri ammattiryhmät eivät riittävästi tiedä toistensa rooleista sekä yhteinen ammatillinen kieli puuttuu. (Kekoni ym. 2019, 29; Bronstein 2003, 297.) Moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuvilla saattaa olla puutteellinen tai virheellinen kuva toisen ammattiryhmän edustajan työnkuvasta tai roolista. Yhteisessä työskentelyssä osaamisesta voi tulla vain pieni osa esille, jolloin eri ammattiryhmää edustaville ei välttämättä muodostu riittävän kattavaa kuvaa toisen ammattilaisen tekemästä työstä ja asiantuntijuudesta. (Kekoni ym. 2019, 25–26.) Lisäksi moniammatillista yhteistyötä vaikeuttavat joidenkin tieteenalojen rajoitukset (Bronstein 2003, 297) sekä eri toimijoilla oleva erilainen tausta-ajattelu, joka saa aikaan eriäviä odotuksia toimintarooleista ja tehtävistä (Vaininen 2011, 78).

Asiantuntijuus muuttuu sekä määrittyy uudelleen koko ajan (Arola, Pehkonen ja Laulainen 2020) ja se suhteutuu aina olosuhteisiin ja yhteisöihin, joissa toimimme (Tikkala 2019, 307). Mellinin, Huntin ja Nicholisin (2011, 140–141) mukaan epäselvä ammatillinen identiteetti ja oma asiantuntijuus haastavat moniammatillista yhteistyötä. Roolit sekä vastuut ovat mahdollisesti kirkkastamatta. Kyvyttömyys tuoda esille oma asiantuntijuus johtaa sekaannukseen rooleista ja vastuista sekä ristiriitoihin vallasta ja asemasta, mikä vaarantaa moniammatillisen yhteistyön tehokkuuden. (Mt.)

Haasteena on, jos yhteistä näkökulmaa tai valta- ja vastuusuhteita ei ole muodostettu eri ammattilaisten toimiessa omassa positiossaan (Kekoni ym. 2019, 29).

Moniammatillisessa yhteistyössä on tärkeää tarkastella valta-asemia sekä niihin liittyviä toimintarooleja. Sen avulla niistä on mahdollista tulla tietoiseksi moniammatillista yhteistyötä tehdessä. (Vaininen 2011, 79.) Bronsteinin (2003, 304) mukaan oman roolin ja panoksen selventäminen yhteistyösuhteessa korkeamman aseman omaavan ammattilaisen kanssa on keskeistä. Moniammatillisen yhteistyön kehittämiseen vaaditaan yhteistä neuvottelua asiantuntijoiden rooleista sekä niiden joustavuudesta. On tärkeää, että kaikilla toimijoilla on yhteinen ymmärrys moniammatillisuudesta ja sen merkityksestä. Lisäksi toisten asiantuntijoiden osaamisen tunnistaminen ja arvostus korostuvat. (Isoherranen 2012, 114.)

Mellinin, Huntin ja Nicholisin (2011, 143) tutkimuksessa nousi esille koulutus ja sen perusteella saatu pätevyys ammatillisen identiteetin ja asiantuntijuuden muodostumisessa. Lisäksi tärkeänä nähtiin eettiset ohjeet sekä jatkuva kouluttautuminen. (Mt.) Asiantuntijuus kehittyy koulutuksessa, työssä sekä työyhteisön toiminnassa ja se muodostuu suhteessa työhön, asiakkaisiin, työyhteisöön sekä johtamiseen, jotka ovat tärkeitä tekijöitä oppimisen ja ammatillisen kasvun näkökulmasta. Ammatillinen kasvu ja asiantuntijuus vaikuttavat työelämävalmiuksiin, työyhteisöosaamiseen sekä organisaatiokehittämiseen. (Arola, Pehkonen ja Laulainen 2020.)

Asiantuntijuuden vahvistaminen edellyttää vahvaa tietojen ja taitojen hallintaa omaa alaa koskevista asioista eli vahvaa ammatillista substanssiosaamista (Kekoni ym. 2019, 31). Asiantuntijan on pystyttävä tunnistamaan omat tiedot, osaaminen sekä arvot, jotta hän kykenee moniammatilliseen yhteistyöhön. Tämä on perusta reflektiiviselle asiantuntijuudelle sekä muiden asiantuntijoiden näkemysten ja arvojen oivaltamiselle sekä huomioon ottamiselle. (Isoherranen 2012, 114.) Vahva ammatillinen identiteetti on tukena muiden ammattilaisten kanssa tehtävässä yhteistyössä (Kekoni ym. 2019, 31). Myös Mellinin, Huntin ja Nicholisin (2011, 143, 145) tutkimuksessa nousi esille oman alan koulutuksen, tutkimuksen ja tietopohjan

merkitys sekä näihin panostaminen. Tämä selkiyttää asiantuntijan omaa roolia sekä toimimista moniammatillisessa yhteistyössä. (Mt.)

4.2 Rakenteelliset tekijät

Bronstein tarkoittaa moniammatilliseen yhteistyöhön vaikuttavilla rakenteellisilla tekijöillä esimerkiksi työmäärää, ammatillista autonomiaa, johdon antamaa tukea, moniammatillista yhteistyötä tukevaa toimintakulttuuria sekä aikaa ja tilaa yhteistyön toteutumiselle. (Bronstein 2003, 303–304.) Rakenteellisia tekijöitä ovat myös luottamuksen puute tai liiallinen luottamus, kiire ja aikapolitiikka, kilpailu ja tilajärjestelyt sekä lisääntynyt vastuu ja dokumentointi (Alho 2021, 79; Bronstein 2003, 297).

Mellinin, Huntin ja Nicholisin (2011, 141) mukaan riittävät resurssit ovat keskeisessä osassa moniammatillista yhteistyötä tehtäessä, jotta työskentelyn kohteena olevat monimutkaiset sosiaaliset ongelmat saadaan ratkaistuksi. Kukaan yksittäinen asiantuntija ei kykene tehokkaasti selvittämään haasteita, vaan moniammatillinen yhteistyö nähdään siinä keskeisenä toimenpiteenä. (Mt.) Yhteisen tavoitteen kirkastamiseen ja yhteisen tiedon prosessointiin on varattava aikaa ja mahdollisuuksia, jotta kaikkien asiantuntijoiden kokemus, asiantuntijuus sekä ratkaisuehdotukset saadaan yhteiseen käyttöön (Isoherranen 2005, 13, 29).

Moniammatillisen yhteistyön tekemistä tukee johtaminen sekä organisaation hallinto, joiden avulla voidaan luoda hyvät edellytykset yhteistyön tekemiselle. Esimerkiksi lähijohtajan asenne tai organisaation luomat rakenteet vaikuttavat moniammatillisen yhteistyön tekemiseen. (Kekoni ym. 2019, 31–32.) Johdon tuki ja arvostus moniammatillista työskentelyä kohtaan on tärkeää. Sosiaalityön asiantuntijuuden esille tuominen moniammatillisessa yhteistyössä mahdollistuu johtamisen kautta. Johtamista tarvitaan selkiyttämään esimerkiksi sosiaalityöntekijän työnkuvaa sekä asiantuntijuuden paikkaa. (Laitinen ym. 2018, 161–162.)

Eri asiantuntijoiden roolien joustavuus ja laajentaminen liittyvät myös moniammatillisen yhteistyön rakenteellisiin tekijöihin. Ammatillisten rajojen ylitys vaatii hallinnon hyväksyntää sekä yhteisen, eri asiantuntijoiden ja johdon kesken tehdyn sopimuksen, jossa tulee huomioida myös lainsäädäntö. Roolien joustavuus edellyttää neuvottelua, rooleja määritteleviä ohjeita sekä riittävän yhteisen käsityksen syntymistä. Isoherrasen tutkimuksessa roolien uudelleen määrittely sekä jatkuva neuvottelu nähtiin keskeisenä moniammatillista yhteistyötä tehtäessä. (Isoherranen 2012, 114–115.) Myös Vainisen (2011, 260) mukaan eri ammattilaisten roolit ja työnjako sekä niistä sovitut käytännöt ohjaavat sosiaalityöntekijän osaamisen ja asiantuntijuuden soveltamista. Erilaiset tavat ohjaavat toimintaroolien ottoa, niiden supistamista tai laajentamista. Sosiaalityön osaamisen laajaan soveltamiseen sekä omistajuuteen vaikuttavat organisaatiossa käytössä olevat käytänteet. (Mt.)

Moniammatillisen yhteistyön käytännön esteiksi voivat muuttua yhteisölliset tekijät, kuten esimerkiksi hierarkia, valtapositiot ja organisaatiokulttuuri (Alho 2021, 79). Sosiaalityötä tehdään erilaisissa toimintaympäristöissä ja osa niistä on erityisiä toimintaympäristöjä, kuten oppilaitokset sekä sairaalat. Näissä erityisissä toimintaympäristöissä ja niissä tehtävässä moniammatillisessa yhteistyössä sosiaalityötä haastaa ja sitä määrittelee eräänlainen toissijaisuus. Erityisissä toimintaympäristöissä muut ammattikunnat ovat ensisijaisia organisaation ydintoimintaa toteuttaessa sosiaalityön jäädessä toissijaiseen asemaan eli päätehtävä on jokin muu kuin sosiaalityön toteuttaminen. Tällöin haasteena saattaa olla se, miten sosiaalityön merkitys organisaatiolle koetaan ja millaiseksi sosiaalityön asema muodostuu. Sosiaalityön merkityksen epäselvyys voi aiheuttaa sosiaalityön asiantuntijuuden pitämistä toissijaisena ja sosiaalityöntekijä saattaa joutua keskustelemaan asiantuntijuutensa sekä toimintansa tarkoituksesta. (Raunio 2009, 42, 53–54.)

Moniammatillisessa yhteistyössä erilaiset toimintakulttuurit ja työtavat kohtaavat, jolloin omaa toimintaa on saatettava yhteen toisten ammattilaisten toiminnan kanssa (Kekoni ym. 2019, 29). Yhteisön asettamat odotukset vaikuttavat asiantuntijuuden muodostumiseen sekä yhteisön kulttuuri sen toteutumiseen. Kun ihminen omaksuu toimimassaan yhteisössä roolin sekä siihen liittyvät tehtävät, hänestä kehittyy

asiantuntija. (Isoherranen 2012, 58.) Moniammatillisessa yhteistyössä toimiessa sosiaalityöntekijöiden tulee näyttää asiantuntijuutensa ja ammatillisen osaamisensa erityisyys sekä osoittaa mikä arvo sosiaalityöllä on organisaation tai yhteisen työskentelyn tavoitteiden saavuttamisessa. Koska sosiaalityölle on tyypillistä olla osana moniammatillista työskentelyä, on oman asiantuntijuuden ja ammatillisen osaamisen osoittaminen keskeistä. Tämä kasvattaa tasavertaisuutta muihin ammattikuntiin nähden. (Raunio 2009, 42, 53–54.)

4.3 Henkilökohtaiset tekijät

Henkilökohtaisilla tekijöillä, kuten luottamus, kunnioitus ja ymmärrys, nähdään olevan vaikutusta moniammatillisen yhteistyön onnistumiseen. Henkilökohtaisia tekijöitä ovat lisäksi muun muassa työntekijän asenteet sekä vuorovaikutustavat. (Bronstein 2003, 303–304.) Myös Alho (2021, 79) tunnistaa moniammatillisen yhteistyön taustalla vaikuttavia yksilöllisiä tekijöitä, kuten kognitiivinen poikkeavuus, kieli ja ammatilliset termit, sukupuoli, ikä ja etninen tausta sekä emootiot. Bronsteinin (2003, 304) mukaan moniammatillista yhteistyötä tukevat henkilökohtaiset tekijät vaikuttavat siihen, miten eri ammattilaiset näkevät toisensa myös ammatillisen roolin ulkopuolella.

Moniammatillisen yhteistyön onnistumisen kannalta on keskeistä hallita erilaisia yleisiä ammatista riippumattomia taitoja, kuten työyhteisö- ja alaitaitoja sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja (Kekoni ym. 2019, 34, 43). Isoherrasen (2012, 128) tutkimuksesta nousi esille myös neuvottelutaitojen merkitys. Neuvottelutaidoilla tarkoitetaan kykyä tuoda selkeästi esille oma mielipide, antaa tarvittavat perustelut sekä kuunnella muiden moniammatilliseen työskentelyyn osallistuvien mielipiteitä sekä perusteluita. (Mt.) Myös Vainisen (2011, 257) tutkimustuloksissa näkyi sosiaalityöntekijän asiantuntijuuteen kuuluvana sosiaalinen osaaminen, jolla tarkoitetaan laajaa sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyvää tietotaitoa. Sosiaalisen vuorovaikutuksen taidot sisältävät kyvykkyyden rakentamaan vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön sekä asiakkaiden että muiden verkostojen ja viranomaisten kanssa. (Mt.) Moniammatillisen yhteistyön tekeminen edellyttää sosiaalityöntekijältä osaamista ja

taitoja toimia erilaisissa organisaatioissa sekä yhteistyötilanteissa. Tämä rakentuu sosiaalityön ydinosaamiselle, joita ovat arvojen tunnistaminen ja eettisten periaatteiden noudattaminen sekä teoria-, tutkimus- ja menetelmäosaaminen, kuin myös yhteiskunta- ja palvelujärjestelmän tunteminen. (Laitinen ym. 2018, 163.)

Mellinin, Huntin ja Nicholsin (2011, 143) mukaan oman alan tietämyksen sekä työkokemuksen lisäksi asiantuntijuudessa keskeistä on henkilökohtainen kasvu. Myös Kekoni ym. (2019, 43) tunnistavat edellytyksen, että työntekijän on kehitettävä itseään, osaamistaan sekä työtapojaan. Arolan, Pehkosen ja Laulaisen (2020) mukaan koulutuksessa on tärkeä tukea alan opiskelijan oppimista, joka mahdollistaa lisäksi ammatillisen toimijuuden reflektiotaitojen syventymistä. Reflektiotaidot tukevat työntekijää työelämän asettamissa vaatimuksissa sekä työn kehittämässä. (Mt.) Asiantuntijana olemiseen vaikuttavat myös itseluottamus ja ammatillinen itsetunto (Sirkka 2015, 130–131).

Sirkka (2015, 119, 125, 133) pitää rakenteellista sosiaalityön asiantuntijuutta keskeisenä osaamisalueena, jota määrittää sosiaalityön toimintaympäristö. Rakenteellinen sosiaalityö ja sen asiantuntijuus liittyvät yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen osallistumiseen sekä analyysiin yhteiskunnan eriarvoisuutta tuottavista rakenteista. (Mt.) Sosiaalityön rakenteellinen asiantuntijuus linkittyy horisontaaliseen asiantuntijuuteen, jossa eri toimijat tekevät yhteistyötä (Sirkka 2015, 119, 133) ja asiantuntijuus on eri ammattiryhmien tai organisaatioiden rajat ylittävää (Tikkala 2019, 307). Sirkkan (2015, 132–133) mukaan organisaatioiden avoin ja aktiivinen keskustelukulttuuri edesauttaa sosiaalityöntekijän rakenteellisen asiantuntijuuden kehittymistä ja tukee sosiaalityöntekijän esiintymistä sosiaalisen asiantuntijana erilaisissa toimintaympäristöissä. Rakenteellinen asiantuntijuus on keskeinen väline saavuttaa asiakkaiden, työyhteisön sekä yhteistyökumppaneiden luottamus ja arvostus sosiaalityön asiantuntijuutta kohtaan. (Mt.)

4.4 Yhteinen historia

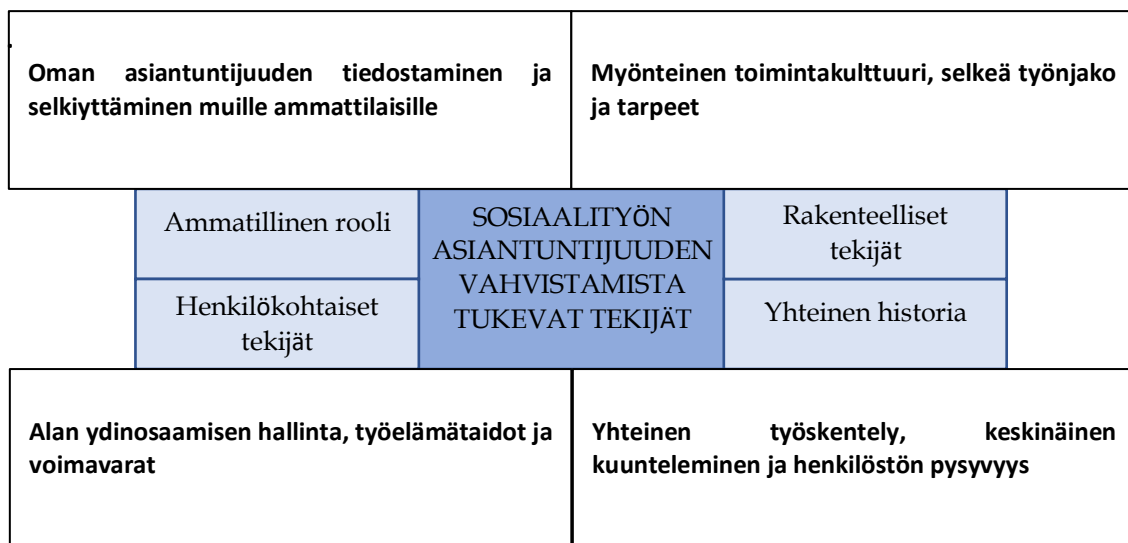
Bronstein viittaa yhteisellä historialla aikaisempiin kokemuksiin moniammatillisista ympäristöistä ja yhteistyöstä eri ammattilaisten kanssa. Yksittäisten ammattilaisten välinen yhteistyö on ensimmäinen askel yhteistyön kehittämisessä eri organisaatioiden ja ammattiryhmien välillä. (Bronstein 2003, 298, 304.) Yhteisen työskentelyn myötä epäselvyydet sekä eri ammattilaisten asiantuntijuus tulevat näkyville (Kekoni ym. 2019, 25–26).

Isoherrasen (2012, 36, 67, 110–111, 140) tutkimuksesta käy ilmi, että henkilökunnan vaihtuvuus aiheuttaa haastetta moniammatilliselle yhteistyölle, koska pysyvää yhteistyömallia ja sopimuskulttuuria ei pääse muodostumaan. Henkilöstön vaihtuessa toisten asiantuntijoiden tuottama tieto eli sosiaalinen hajautettu tieto on tärkeää. Henkilöstön pysyvyys edesauttaa yhteisen historian muodostumisessa ja tukee luottamuksen syntymisessä, joka puolestaan mahdollistaa eri roolirajojen ylitykset. Kun yhteistyötä tapahtuu, se kehittyy sujuvammaksi sekä joustavammaksi ja asiantuntijat oppivat toisiltaan. Lisäksi se edesauttaa asiantuntijoita ymmärtämään moniammatillisen yhteistyön merkityksen ja siinä toimimisen. (Mt.) Lisäksi yhteistyö kehittyy ja muuttuu vielä myös yhteisen historian sekä yhteisten kokemusten lisääntyessä (Vaininen 2011, 215).

Eri ammattiryhmille muodostuneet ennakkokäsitykset ja stereotypiat vaikuttavat moniammatilliseen yhteistyöhön. Mellinin, Huntin ja Nicholisin (2011, 145–146) mukaan stereotypiat saattavat heijastella aiempia kokemuksia, mutta ne eivät ole tarkkoja käsityksiä ammattilaisten rooleista tai asiantuntijuudesta. Ammatillisten stereotyyppien leviämiseen ratkaisuna on eri alojen asiantuntijoiden keskinäinen kuuleminen liittyen siihen, miten asiantuntijat määrittelevät itsensä. Esimerkiksi jo opiskeluaikana eri ammattiryhmien yhteiset kurssit voivat tarjota mahdollisuuden tarkastella ja luoda ymmärrystä sekä kunnioitusta muita ammattiryhmiä kohtaan. Samanaikaisesti sosiaalityöntekijä voi vahvistaa omaa ammatillista identiteettiään. (Mt.)

5 YHTEENVETO JA POHDINTA

Tavoitteenani tässä tutkielmassa oli etsiä vastausta siihen, mitkä tekijät vahvistavat sosiaalityön asiantuntijuutta moniammatillisessa yhteistyössä. Tarkasteltaessa Bronsteinin mallin avulla sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamista moniammatillisessa yhteistyössä voidaan havaita, että mallin eri tekijät linkittyvät toisiinsa ja sosiaalityöntekijän asiantuntijuuden toteutumiseksi ja vahvistamiseksi tarvitaan kaikkien neljän osatekijän onnistumista. Osaan moniammatillisen yhteistyön tekijöistä sosiaalityön asiantuntija voi vaikuttaa itse, mutta osa tekijöistä on osittain tai kokonaan sosiaalityöntekijän omien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella.

KUVIO 2. Sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamista tukevat tekijät moniammatillisessa yhteistyössä.

Sosiaali- ja terveysalalla tehdään yhteistyötä erilaisissa asiantuntijaryhmissä erilaisten ammattilaisten kesken (Isoherranen 2012, 58). Sosiaalityötä tehdään yksilöiden sekä yhteisöjen kanssa yli organisaatorajojen ja näiden lisäksi myös yhteiskunnallisella tasolla. Sosiaalityön asiantuntijuutta tarvitaan erilaisten monimutkaisten yksilö-, yhteisö- ja yhteiskunnallisen tason haasteiden ratkaisemiseen. Kukaan ammattilainen yksin ei kykene ratkaisemaan haasteellisia ja monimutkaisia ongelmia, vaan siihen tarvitaan toimivaa moniammatillista yhteistyötä. Sosiaalityön asiantuntijuuden vahva tuominen moniammatilliseen yhteistyöhön on keskeistä. Tämä edellyttää

erilaisten näkökulmien huomioimista. Asiantuntijuuden vahvistaminen moniammatillisessa yhteistyössä vaatii sekä yksittäisen sosiaalityöntekijän omaa panostusta että tiettyjen ulkopuolelta tulevien tekijöiden ja rakenteiden toteutumista.

Kuviosta 2 nähdään, että sosiaalityön asiantuntijuutta vahvistavat **oman asiantuntijuuden tiedostaminen ja selkiyttäminen muille ammattilaisille**. Tämä on kaksivaiheinen prosessi, jossa sosiaalityöntekijän asiantuntijuuden sisäistäminen edeltää sen viestimistä moniammatillisille yhteistyökumppaneille. Työntekijän tapaan toimia erilaisissa yhteistyötilanteissa vaikuttaa se, mitä hän ajattelee omasta asiantuntijuudestaan. Asiantuntijalla ajatellaan olevan hänen koulutukseensa ja työkokemuksensa perustuen muihin verrattuna paremmat tiedot sekä taidot oman alansa tehtävistä ja niiden hoitamisesta. Näiden perusteella asiantuntijalla on kykyä ratkaista ongelmia, suoriutua tehtävistä sekä antaa vastauksia erityisiin omaa alaansa koskeviin kysymyksiin. (Isoherranen 2012, 58.) Aineistossa asiantuntijuuden käsitteellä tarkoitetaan sosiaalityöntekijän ammatillisen identiteetin, tietojen, taitojen, arvojen ja etiikan sekä oman roolin, tehtävän ja aseman ymmärtämistä. Käsitys omasta asiantuntijuudesta syntyy koulutuksen, työkokemuksen ja kollegiaalisen tuen kautta.

Asiantuntijuuden tiedostaminen ei kuitenkaan yksin riitä, vaan oma asiantuntijuus on selkiytettävä moniammatilliselle yhteisölle. Tämä on asiantuntijuuden sanoittamista keskusteluissa sekä sen näkyväksi tekemistä ja tuomista osaksi yhteistä ymmärrystä. Näkyväksi tekeminen tapahtuu pitkälti yhteisen työskentelyn lomassa, mutta myös moniammatillisille yhteistyökumppaneille tiedottamisen sekä koulutuksen keinoilla. Aineistossa nähdään merkityksellisenä tapa ja tyyli, miten asiantuntijuutta selkiytetään muille ammattilaisille. Tavoitteena on tehdä se muiden asiantuntijuutta kunnioittaen ja arvostaen. Oman asiantuntijuuden ymmärrys ei kuitenkaan tule koskaan "valmiiksi", vaan läpi työuran tapahtuu jatkuvaa oppimista ja ympäristön muutoksiin sopeutumista. Tämän vuoksi sosiaalityöntekijät selkiyttävät yhteistyössä muuttuvaa asiantuntijuuttaan. Lisäksi näiden kahden prosessin vaiheen voi nähdä toisiinsa kytkeytyneenä siten, että omasta asiantuntijuudesta viestiminen muille toimii myös oman asiantuntijuuden tiedostamisen välineenä sosiaalityöntekijälle itselleen.

Sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamisessa on tärkeää, että sosiaalityöntekijä tuo esille tietonsa ja taitonsa sekä selventää muille ammattilaisille, mitä sosiaalityö tarjoaa yhteiseen työskentelyyn. Sosiaalityötä tulee määritellä muille ammattilaisille ja tässä sosiaalityöntekijällä itsellään on merkittävä rooli. Toisaalta kuten tutkielmassa on aiemmin todettu, sosiaalityön määrittely on monimutkaista ja haastavaa, minkä vuoksi tehtävä ei ole yksinkertainen ja yksittäiselle sosiaalityöntekijälle jää paljon vastuuta oman asiantuntijuutensa määrittelystä ja osoittamisesta. Määrittelyn vaikeus vaikuttaa sosiaalityön asiantuntijuuteen ja asemaan moniammatillisessa yhteistyössä. Keskeistä kuitenkin on tehdä näkyväksi sosiaalityön asiantuntijuus ja avata muille ammattilaisille se, mikä erityinen osaaminen erottaa sosiaalityöntekijän muiden alojen asiantuntijoista.

Oman asiantuntijuuden tiedostamisen ja selkiyttämisen lisäksi sosiaalialan asiantuntijuuden vahvistamisessa keskeistä on **myönteinen toimintakulttuuri, selkeä työnjako ja tarpeiden** esille tuominen. Aineistossa näihin asiantuntijuutta vahvistaviin rakenteellisiin tekijöihin katsotaan kuuluvan resurssit, johtaminen sosiaalityön asiantuntijuuden selkiyttäjänä, neuvottelut rooleista sekä oman aseman ja asiantuntijuuden merkityksen ja erityisyyden korostaminen. Lisäksi aineistosta nousee esille erilaisia tarpeita asiantuntijuuden vahvistumiselle, kuten ammattilaisten vastavuoroinen kunnioitus ja tasavertaisuus. Moniammatillista yhteistyötä tukeva myönteinen toimintakulttuuri edesauttaa riittävien resurssien eli ajan ja mahdollisuuksien antamista yhteiselle työlle, jolloin myös asiantuntijuus on mahdollista antaa yhteiseen käyttöön erilaisten tilanteiden ratkaisemiseksi. Riittävät resurssit mahdollistavat eri ammattilaisten toiminnan yhteen saattamisen, mikä nähdään aineistoissa keskeisenä. Näin myös sosiaalityön asiantuntijuus vahvistuu, kun sosiaalityöntekijällä on mahdollisuuksia osoittaa sosiaalityön näkökulman sekä oman osaamisensa erityisyys.

Johdon toiminta sosiaalityön asiantuntijuuden selkiyttäjänä sekä neuvottelut asiantuntijoiden rooleista nähdään aineistossa tärkeinä tekijöinä sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamiseksi. Myös rooleista ja työnjaoista sopiminen edellyttää johdolta ohjeistuksia, ja niitä määrittävät organisaation käytännöt sekä toimintakulttuuri. Osa tekijöistä sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamisessa

edellyttävät osittain tai kokonaan muilta toimijoilta oman roolin täyttämistä. Esimerkiksi riittävät resurssit tai johtaminen ovat pitkälti sosiaalityöntekijän vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Näissä mahdollisesti ilmenevien haasteiden esille tuominen on kuitenkin työntekijän näkökulmasta mahdollista ja myös toisaalta tärkeä nostaa keskusteluun. Lisäksi moniammatilliseen yhteistyöhön myönteisesti suhtautuvan toimintakulttuurin luominen ei ole yksin sosiaalityön asiantuntijan vastuulla, vaan se edellyttää eri tasoilla toimivien ammattilaisten myönteistä panosta.

Kuviossa 2 esitetään **alan ydinosaamisen hallinnan, työelämätaitojen ja voimavarojen** vahvistavan sosiaalityön asiantuntijuutta. Professionissa eli asiantuntija-ammattissa koulutus sekä tietopohja korostuvat. Tiettyyn profession kuuluvaa erityisasiantuntemusta on haastavaa tuoda selkeästi esille eettisten periaatteiden ja arvojen kautta, joten alan tietoperustan kasvattaminen on oleellista. (Raunio 2009, 32–33.) Aineistossa alan ydinosaamista pidetään keskeisenä, ja sillä tarkoitetaan laajaa koulutuksen ja työkokemuksen kautta saatua tietämystä sekä alan arvojen ja eettisten periaatteiden ymmärtämistä ja noudattamista. Ajattelen, että oman asiantuntijuuden vahvistamiseksi ja ylläpitämiseksi on jatkuvasti kasvatettava omaa tietopohjaa sekä päivitettävä osaamistaan sosiaalityön ydinasioista. Sosiaalityön kenttään vaikuttavat muun muassa erilaiset yhteiskunnalliset muutokset, jolloin sosiaalityöntekijän on oltava tietoinen näistä oman asiantuntijuutensa säilyttämiseksi.

Tutkielmassa käytetystä aineistoista nousee lisäksi esille erilaiset työelämätaidot, jotka ovat eri asia kuin koulutuksen ja työkokemuksen kartuttama osaaminen sekä alan tietoperusta. Sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistaminen vaatii monia henkilökohtaisia ominaisuuksia ja taitoja, kuten vuorovaikutus-, yhteistyö-, neuvottelu-, työyhteisö- ja alaistaidot. Aineistosta nousee keskeiseksi uskallus ja itseluottamus oman asiantuntijuuden esille tuomisessa. Asiantuntijuuden vahvistamisessa tärkeäksi nähdään lisäksi muiden ammattilaisten antama arvostus ja luottamus toista ammattilaista kohtaan. Mielestäni tämä toimii ikään kuin kahteen suuntaan: toisaalta muiden ammattilaisten antama arvostus ja luottamus vahvistavat asiantuntijuutta ja toisaalta taas asiantuntija voi ansaita arvostusta sekä luottamusta omaamalla vahvan alan ydinosaamisen, työelämätaidot sekä hyödyntämällä moniammatillisen yhteistyön kannalta keskeisiä voimavaroja. Edellä kuvattu

perusteella voidaan todeta, että sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistaminen moniammatillisessa yhteistyössä edellyttää koulutuksen ja vankan alan ydinosaamisen lisäksi myös muunlaisten taitojen hallintaa sekä toisaalta jatkuvaa itsensä kehittämistä ja henkilökohtaista, ammatillista kasvua. Myös tässä yksittäisen sosiaalityöntekijän rooli ja vastuu asiantuntijuuden vahvistamisessa on merkittävän suuri.

Bronsteinin mallissa ammatillisen roolin sekä rakenteellisten ja henkilökohtaisten tekijöiden toteutuminen vaatii moniammatillisessa yhteistyössä toimivilta sosiaalityöntekijään kohdistuvaa kunnioitusta, arvostusta sekä luottamusta. Mielenkiintoista on pohtia sitä, miten nämä mahdollistuvat ja sitä kautta sosiaalityön asiantuntijuudella on edellytykset vahvistua. Kunnioituksen, arvostuksen ja luottamuksen syntymiseen vaikuttavat varmasti toisaalta yhteinen historia eli aiemmasta yhteisestä työskentelystä saadut positiiviset kokemukset ja toisaalta tässäkin yksittäiseltä sosiaalityöntekijältä vaaditaan ammatilliseen rooliin ja henkilökohtaisiin tekijöihin kuuluvien asioiden toteuttamista. Ajattelen, että jälleen yksittäiselle sosiaalityöntekijälle jää suuri vastuu ja rooli sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamiseksi.

Sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistuminen edellyttää **yhteistä työskentelyä ja keskinäistä kuuntelemista sekä henkilöstön pysyvyyttä** (kuvio 2). Nämä mahdollistavat myös oman asiantuntijuuden näkyväksi tekemisen sekä määrittämisen, jotka tukevat asiantuntijuuden vahvistumista moniammatillisessa työskentelyssä. Tarkastellessani aineistosta nousevia asioita käy ilmi, että yhteiseen historiaan liittyviä mainintoja on vähän. Kun yhteistä historiaa ei ole, myöskään erilaiset ammattilaisten roolit, toimintakulttuuri tai arvostus eivät ole päässet muodostumaan ja rakentumaan, joka tukisi sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistumista moniammatillisessa yhteistyössä. Yhteisen historian puuttumiseen saattaa vaikuttaa esimerkiksi, ettei moniammatillista yhteistyötä ole tehty pitkään tai sitä ei ole osattu sanoittaa. Resurssikysymykset ja kiire tai henkilöstön vaihtuvuus voivat estää yhteisen työskentelyn rakentumisen. Lisäksi erilaiset organisaatioiden muutokset vaikuttavat yhteisen historian puuttumiseen, kun yhteistyötä ei ole kyetty muutoksista johtuen tekemään. Vainisen (2011, 77) mukaan sosiaalityöntekijöiden

olisi tärkeä päästä mukaan sosiaali- ja terveystalouden uudistusten myötä moniammatilliseen yhteistyöhön ja sitä kautta olla osana yhteisen historian luomista ja rakentamista. Yhteiseen historiaan liittyvät tekijät ovat ajankohtaisia myös uusien hyvinvointialueiden käynnistyessä vuoden 2023 alusta, jossa uuden tilanteen edessä yhteisen työskentelyn tapoja vasta lähdetään rakentamaan. Tällöin muut moniammatillisen yhteistyön ja siinä sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistamiseen liittyvät tekijät korostuvat ensin. Jatkossa olisi kiinnostavaa tutkia enemmän yhteisen historian merkitystä asiantuntijuuden vahvistamisessa, sillä sen osuus tässä tutkielmassa jäi niukaksi kirjallisuudessa olevan vähäisen huomion vuoksi.

Pohjolan (2019, 332–333) mukaan sosiaalityön on keskeistä määrittää tarkasti omat tavoitteensa ja suunnitelma niiden toteuttamiseksi, jotta se ottaa paikkansa muuttuvassa yhteiskunnassa. Sosiaalityötä on tavallisesti luonnehdittu muun muassa kokonaisvaltaiseksi, reflektiiviseksi sekä monialaiseksi verkostoissa tehtäväksi yhteistyöksi, mutta tämä kuvaus ei riittävästi avaa muille hyvinvoinnin ammattilaisille ja päätöksentekijöille sosiaalityön mahdollisuuksia. Sosiaalityön tulee esimerkiksi kuvata käytännön toimien kautta sosiaalialan arvot sekä etiikka. Muun muassa ihmisarvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus eivät itsessään ylätasoa käsitteinä avaudu, vaan näiden eettisten periaatteiden käytännön toteutuminen vaatii niiden konkretisoimista. Jatkossa on tärkeä kiinnittää huomiota kaikkeen siihen, millaisia mahdollisuuksia sosiaalityö tarjoaa ja mahdollistaa. On keskeistä huomata, missä tilanteissa, kenelle, minkälaisilla toiminnan tasoilla sekä millaisin prosessein ja vaikutuksin sosiaalityötä tehdään. (Mt.)

Sosiaalityön asiantuntijuuden vahvistaminen moniammatillisessa yhteistyössä on monen tekijän summa. Se toisaalta edellyttää sosiaalityöntekijältä erilaisia taitoja ja vastuuta oman asiantuntijuutensa näkyväksi tekemisestä sekä sosiaalityön erityisyyden kirkastamisesta. Lisäksi tarvitaan itseluottamusta, oman työn arvostamista ja jatkuvaa itsensä kehittämistä. Toisaalta taas asiantuntijuuden vahvistamiseen tarvitaan rakenteellisia tekijöitä ja muilta ammattilaisilta saatua arvostusta sekä luottamusta, joiden toteutumiseen sosiaalityöntekijä ei yksin kykene vaikuttamaan. Tärkeää olisi jatkossa pohtia sitä, miten voitaisiin laajemmin tuoda sosiaalialaa ja sosiaalityön asiantuntijuutta esille, jottei ainoastaan yksittäisille

työntekijöille jäisi vastuu asiantuntijuuden arvostuksen ja luottamuksen saavuttamisessa sekä vahvistumisessa.

LÄHTEET

Alho, Sirkka. 2021. "Kollektiivinen asiantuntijuus ja monitoimijainen yhteistyö aikuissosiaalityössä." *Teoksessa Aikuissosiaalityö*, toimittajat Aila-Leena Matthies, Anu-Riina Svenlin ja Kati Turtiainen, 69–85. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Arola, Marjut, Aini Pehkonen ja Sanna Laulainen. 2020. "Sosiaali- ja terveystalouden korkeakouluopiskelijoiden ammatillisen toimijuuden ideaalit." *Yliopistopedagogiikka. Journal of University Pedagogy* 27, no. 1 (2020). <https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2020/02/25/terveysala-toimijuuden-ideaalit/>.

Bronstein, Laura R. 2003. "A Model for Interdisciplinary Collaboration." *Social Work* 48, no. 3 (2003): 297–306. <http://www.jstor.org/stable/23721052>.

Eskola, Jari. 2018. "Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta." *Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2 - Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*, toimittaja Raine Valli, 209–231. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hallintolaki (2003/434)

Iachini, Aidyn L., Laura Bronstein ja Elizabeth Mellin. 2018. "Relevant Contexts for Interprofessional Collaboration in the 21st Century: Social Issues, Settings, and Policies." *Teoksessa A Guide for interprofessional collaboration*, toimittajat Aidyn L. Iachini, Laura Bronstein ja Elizabeth Mellin, 3–12. Alexandria, VA: Council on Social Work Education.

Isoherranen, Kaarina. 2005. *Moniammatillinen yhteistyö*. Helsinki: WSOY.

Isoherranen, Kaarina. 2012. "Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä." Akateeminen väitöskirja, Helsingin yliopisto.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37493/isoherranen_vaitoskirja.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Isopahkala-Bouret, Ulpukka. 2008. "Asian tuntija vai asiantuntija." *Aikuiskasvatus* 28:2, 84–93. <https://journal-fi.ezproxy.jyu.fi/aikuiskasvatus/article/view/93808/52486>.

Kananoja, Aulikki. 2007. "Sosiaalityö ammattina." *Teoksessa Sosiaalityön käsikirja*, toimittajat Aulikki Kananoja, Martti Lähteinen, Pirjo Marjamäki, Kristiina Laiho, Pirjo Sarvimäki, Pekka Karjalainen ja Marjaana Seppänen, 17–23. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kekoni, Taru, Kaarina Mönkkönen, Anneli Hujala, Sanna Laulainen ja Jukka Hirvonen. 2019. "Moniammatillisuus käsitteinä ja käytänteinä." *Teoksessa Moniammatillinen yhteistyö – Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla*, toimittajat Kaarina Mönkkönen, Taru Kekoni ja Aini Pehkonen, 15–46. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Laitinen, Merja, Tarja Kemppainen, Suvi Lakkala, Arto Kauppi, Sari Veikanmaa, Miia Välimaa ja Tuija Turunen. 2018. "Sosiaalityön interprofessionaalinen asiantuntijuus - tapausesimerkkinä koulun sosiaalityö." *Teoksessa Sosiaalityön muuttuva asiantuntijuus. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2018*, toimittajat Tarja Juvonen, Jari Lindh, Anneli Pohjola ja Marjo Romakkaniemi, 154–181. Kuopio: UNIpress.

Lockhart, Naorah, Elizabeth Mellin, Laura Bronstein ja Aidyn Iachini. 2018. "Exploring Definitions and Models of Interprofessional Collaboration." *Teoksessa A Guide for interprofessional collaboration*, toimittajat Aidyn L. Iachini, Laura Bronstein ja Elizabeth Mellin, 13–22. Alexandria, VA: Council on Social Work Education.

Mellin, Elizabeth A., Brandon Hunt ja Lindsey M. Nichols. 2011. "Counselor Professional Identity: Findings and Implications for Counseling and Interprofessional Collaboration." *Journal of Counseling & Development*, Volume 89 (2011): 140-147. <https://www.stephanietburns.com/SLCA/documents/Mellin2011JCD.pdf>.

Payne, Malcolm. 2000. *Teamwork in multiprofessional care*. Hampshire: Palgrave.

Pohjola, Anneli. 2019. "Sosiaalityö yhteiskunnassa ja yhteiskunta sosiaalityössä." *Teoksessa Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö*, toimittajat Anneli Pohjola, Tarja Kempainen, Asta Niskala ja Nina Peronius, 323–341. Tampere: Vastapaino.

Raunio, Kyösti. 2009. *Olellainen sosiaalityössä*. Helsinki: Gaudeamus.

Salminen, Ari. 2011. "Mitä on kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsausten tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin." Vaasan yliopiston julkaisuja. https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf.

Satka, Mirja. 2011. "Kvalitatiivinen arviointi ja sosiaalipalvelutyön vaikuttavuuden osoittaminen." *Teoksessa Tutkiva sosiaalityö 2011. Sosiaalityön paikka tieteessä ja yhteiskunnassa. Talentia lehti. Sosiaalityön tutkimuksen seura*, toimittajat Camilla Granholm, Tarja Juvonen ja Maija Jäppinen, 4–10. http://www.sosiaalityontutkimuksenseura.fi/Tutkiva%20sosiaalityo/Tutkiva_sosiaalityo_2011.pdf.

Sipilä, Anita. 2011. "Sosiaalityön asiantuntijuuden ulottuvuudet – tiedot, taidot ja etiikka työntekijöiden näkökulmasta kunnallisessa sosiaalityössä." Akateeminen väitöskirja, Itä-Suomen yliopisto. https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/10477/urn_isbn_978-952-61-0537-6.pdf.

Sirkka, Katriina. 2015. "Sosiaalityön rakenteellinen asiantuntijuus." *Teoksessa Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014*, toimittajat Anneli Pohjola, Merja Laitinen ja Marjaana Seppänen, 118–135. Kuopio: UNIpress.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. 2005. "Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet." Luettu 30.9.2022. <https://elsilehto.files.wordpress.com/2013/11/sosiaalialan-ammattilaisen-eettiset-ohjeet.pdf>.

Sosiaalihuoltolaki (2014/1301)

Sosnet. 2003. "Sosiaalityön määritelmä. Sosnetin sosiaalityön määritelmä." Luettu 2.10.2022. <https://www.sosnet.fi/FI/Sosnet/Sosiaalityon-maaritelma>.

Tikkala, Leena. 2019. "Sosiaalityön asiantuntijuuden silloittava orientaatio." *Teoksessa Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö*, toimittajat Anneli Pohjola, Tarja Kempainen, Asta Niskala ja Nina Peronius, 303–319. Tampere: Vastapaino.

Tuomi, Jouni ja Anneli Sarajärvi. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vaininen, Satu. 2011. "Sosiaalityöntekijät sosiaalisen ammattilaisina. Sosiaalityöntekijöiden ja yhteistyökumppaneiden käsitykset sosiaalitoimiston sosiaalityöntekijöiden ammatillisesta toiminnasta 2000-luvun alussa." Akateeminen väitöskirja, Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66803/978-951-44-8591-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Vuori, Jaana. 2022. "Tutkimusetiikka ihmistieteissä." *Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*, toimittaja Jaana Vuori. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>.